

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל חברה ונוער

123 ז'
אדר א' תשע"ד

היינא ברוך אסך

אל סדר
היום

אחד המאפיינים המובהקים של תקופתנו הוא המסכים המקיפים אותנו מכל עבר: מסכי המחשבים הנייחים והניידים, מסכי הטלוויזיה, הטבלטים והטלפונים הסלולריים. החשיפה למסכים היא בלתי-נמנעת. מבוגרים, בני נוער וילדים מבלי מולם שעות רבות. הם משמשים אותנו לעבודה, ללימודים, ולבילוי שעות הפנאי. באמצעות המסכים, אנחנו מתקשרים עם אנשים אחרים, מקבלים מידע, מתעדים ומצלמים, משחקים ומבלים. בזכות המסכים, המידע זמין, הבילוי נגיש והתקשורת מידית. גם במוסדות חינוך, גובר השימוש במחשבים ובלוחות חכמים, התורמים רבות לגיוון הלמידה ולהעשרתה.

הזמנות של המסכים מחייבת את העוסקים בחינוך לפתח בקרב בני נוער מיומנויות לצריכה ביקורתית של מידע מסוגים שונים. שימוש במסכים לרכישת מידע ולהרחבת אופקים הוא שימוש ראוי ומעצים, שמפתח סקרנות ומרחיב ידע. לעומת זאת, שימוש לא-ראוי עלול להביא לבדידות, לניכור ולהסתגרות חברתית, לקשיים בתקשורת בין-אישית, לקשיים בדחיית סיפוקים, לתפיסת מציאות מעוותת, לחשיפה לאלימות ולפורנוגרפיה, ובמצבים קיצוניים גם לניצול לרעה ולהתעללות מצד פדופילים ועבריינים מסוגים שונים.

תפקידנו החינוכי הוא לסייע לבני הנוער לעשות שימוש נכון במסכים, שימוש שיועיל להם, שיקדם אותם ושלא יפגע בהם. כמו כן, עלינו לפתח בהם מיומנויות חברתיות לשימוש בכלים הטכנולוגיים ברגישות ובהתחשבות.

בגיליון זה שתי פעילויות:

מוקפים במסכים – פעילות המתבססת על איורים משעשעים, שמטרתם היא להעלות למודעותם של המשתתפים היבטים מגוונים של הפעילות ברשת, על מנת שידעו להבחין בין שימוש נכון ומועיל לבין שימוש מזיק ומסוכן.

שימוש מתחשב בטלפונים סלולריים – פעילות המתמקדת באתיקה הנדרשת בשימוש בטלפונים סלולריים.

פעילות ראשונה: מוקפים במסכים

מטרות

1. להעלות למודעות את ההיקף הנרחב שתופסים המסכים השונים בחיי היומיום.
2. לבחון את האופנים השונים של השימוש במדיה הדיגיטלית – את הרווח שבכל אחד מהם ואת הסכנה הטמונה בהם.
3. לבחון דרכים להגברת השימושים המקדמים והמועילים במדיה הדיגיטלית, ולצמצום שימושים מזיקים והרסניים.

עזרים

- [מצגת איורים](#).
- כרטיסיות איורים (נספח 1) וכרטיסיות מידע (נספח 2).

מהלך הפעילות

שלב א' - פתיחה במליאה

המנחה יציג את המושג "דור המסכים" וישאל את המשתתפים:

- האם אתם שייכים לדור המסכים? נמקו!
- באילו מסכים מדובר?
- לדעתכם, מהם המאפיינים התרבותיים של דור זה?
- כמה שעות ביממה בקירוב אתם מחוברים למסכים?

המנחה יסביר שהפעילות תבחן את ההשפעות החיוביות והשליליות של תרבות המסכים על בני הנוער.

שלב ב' - קבוצתי

המנחה ידפיס את האיורים (נספח 1), כל איור על דף נפרד. עדיף להדפיס אותם מתוך המצגת.

המנחה יפזר את האיורים במרכז החדר או יתלה אותם על הקירות.

כל 2-4 משתתפים יבחרו באיור אחד וייצרו קבוצה. כל קבוצה תקבל כרטיס משימה. לאחר ביצוע החלק הראשון של המשימה, המנחה ייתן לכל קבוצה קטעי מידע בהתאם לאיור שבחירה (נספח 2).

כרטיס משימה

חלק ראשון: התבוננו באיור, הציעו לו כותרת וענו על השאלות:

- מהי הסיטואציה המתוארת באיור?
- מהו המסר העולה מן האיור? מה יחסו לסיטואציה?
- האם גם אתם נוהגים כך? באיזו תדירות? מדוע? לשם מה?

חלק שני: בקשו מהמחנה את קטעי המידע (המתאימים לאיורים) וקראו אותם:

- זהו את המסרים והרעיונות באיורים ובקטעי המידע.
- עם מה מהנאמר בקטעים אתם מסכימים? עם מה אינכם מסכימים? נמקו.
- סמנו את המשפטים המתייחסים להיבטים חיוביים, נסחו אותם במילים שלכם והציעו דרכים להרחבת ההיבטים החיוביים.
- סמנו את המשפטים המתייחסים להיבטים שליליים, נסחו אותם במילים שלכם והציעו דרכים למזער את ההיבטים השליליים.

חלק שלישי: נסחו משפט קצר המסכם את עמדותיכם בנושא (עד 10 מילים). העלו את האיור בלוויית המשפט על שקף של מצגת גוגלדוקס ושתפו בו את המנחה (אפשר ליצור כרזה במקום שקף).

שלב ג' - במליאה

המנחה יציג את המצגת המשותפת לכל הקבוצות לפני כל המשתתפים. כל קבוצה תסביר את השקף שלה.
אגב הצפייה במצגת, המנחה ימלא על הלוח את הטבלה:

כרטיס מידע		היבטים חיוביים	היבטים שליליים
1	חשיפה לתכנים מגוונים		
2	קשרים חברתיים		
3	תרבות פנאי		
4	מפגשים תרבותיים		
5	תקשורת כלל-עולמית		
6	חברות וירטואלית		
7	סכנות ברשת		
8	סיפוקים מידיים		

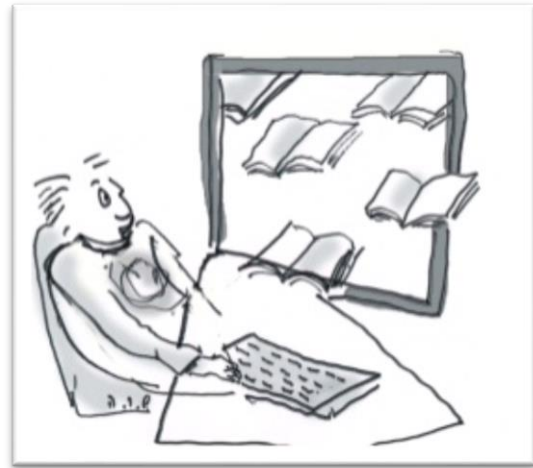
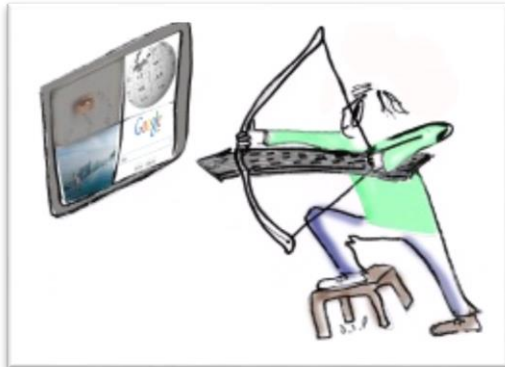
מבחר שאלות לדיון

- מהם ההיבטים החיוביים של השימוש במסכים בחיינו? מהם ההיבטים השליליים?
- אילו היבטים הוצגו כשליליים, אך הם חיוביים לדעתכם? נמקו.
- אילו היבטים הוצגו כחיוביים, אך הם שליליים לדעתכם? נמקו.
- כיצד תורם השימוש במסכים להרחבת הידע? כיצד אפשר להגביר תרומה זו של השימוש במסכים?
- אילו מחירים יש לנגישות לכל סוגי המידע? כיצד אפשר להימנע מהם?
- במה שונים הקשרים הבין-אישיים המתקיימים באמצעים הווירטואליים מתקשורת פנים אל פנים? מה עדיף לדעתכם? מדוע?

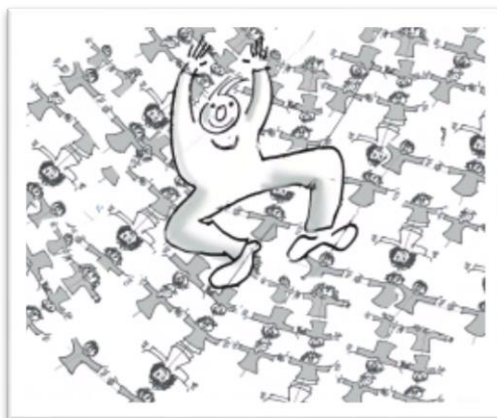
7. כיצד משפיעים המסכים על יצירת קשרים חברתיים – כיצד הם מועילים להם וכיצד הם מזיקים להם? כיצד ניתן לגייס את הכלים הווירטואליים ליצירת קשרים חברתיים משמעותיים?
8. מהם היתרונות ומהם החסרונות שבבילוי שעות פנאי בסביבה וירטואלית? באילו דרכים ניתן להשתמש במסכים ליצירת פעילות פנאי משמעותית?
9. מהם היתרונות בפעילות ברשתות החברתיות ובשיתוף מידע ברשת? מהן הבעיות והסכנות הכרוכות בפעילות זו?
10. מהן ההשלכות, החיוביות והשליליות, של העובדה שרשת האינטרנט היא כלל-עולמית?
11. הטכנולוגיה הדיגיטלית מאפשרת זמינות, מידיות ופיזור קשב. מה היתרונות בכך ומה החסרונות?
12. אילו הצעות לשיפור ההתנהלות ברשת נראות לכם בנות-ביצוע? נמקו.
13. אילו הצעות לצמצום ההשפעות השליליות של ההתנהלות ברשת נראות לכם בנות-ביצוע? נמקו.
14. מה חידשה לכם הפעילות?
15. מה מתוך הרעיונות שהועלו בפעילות תוכלו ליישם בחיי היומיום?

נספח 1: איורים

איורים לכרטיס מידע 1

איורים לכרטיס מידע 2

איורים לכרטיס מידע 3

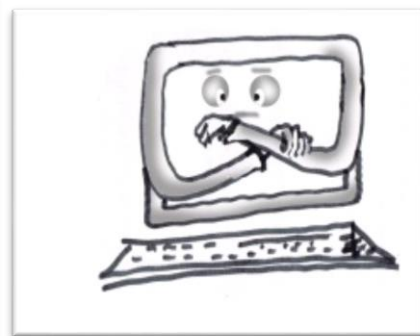
איורים לכרטיס מידע 4

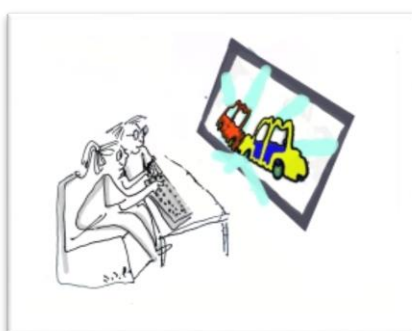
איורים לכרטיס מידע 5

איורים לכרטיס מידע 6

איורים לכרטיס מידע 7

איורים לכרטיס מידע 8

נספח 2: כרטיסי מידע

החומר בכרטיסיות עובד מהמקורות שלהלן:

- [בן רפאל, אליעזר \(2007\), "קווים לדמותו של נוער המסכים", פנים, גיליון 36](#)
- [האן, גלעד, "מדריך הורים לבטיחות ילדים ברשת", אתר דעת](#)

כרטיס מידע 1: חשיפה לתכנים מגוונים

- היתרון המשמעותי במסכי המחשב והטלוויזיה הוא שהם מפתחים בקרב בני הנוער ערכים, כגון חירות וסקרנות. הישיבה מול המסך אינה התנהגות פסיבית, כפי שמקובל לומר, אלא התנהגות אקטיבית במהותה, שכן גם בעת צפייה בטלוויזיה, גלישה באינטרנט, ניהול משחק אינטרנטי או משחק באיזר אלקטרוני, הצופים והשחקנים אינם יושבים ללא מעש. תמיד עומדות לפניהם אפשרויות לבחירה: להמשיך לצפות בתכנית או לעבור לערוץ אחר, לבחור מתוך מגוון אתרים אינטרנטיים אתר לגלישה בו, לבחור באלטרנטיבה המועדפת במהלך משחק. ההתמודדות עם ריבוי אפשרויות ועם הצורך להחליט מחנכת לאוטונומיה אישית ולהתמצאות, ואלה מיומנויות חשובות וערכים משמעותיים בתקופתנו.
- הישיבה המרובה מול המסכים השונים חושפת את בני הנוער לתכנים המעודדים אלימות, תכנות, האדרת החיצוניות וביטול ערכים.

כרטיס מידע 2: קשרים חברתיים

- בעידן הרשתות החברתיות, המושג "חברות" מקבל משמעות חדשה. לכל אחד יש מאות חברים וירטואליים, אך מעט מאוד מהם הם חברים אמתיים. ממחקרים רבים עולה שחשיפה מרובה למסכים מעודדת אינדיווידואליות, עלולה ליצור בידדות ולפגוע בפעילות חברתית קבוצתית.
- למרות החברות ברשתות החברתיות, בני הנוער חשים בידדות ואין להם קבוצות השתייכות (משחקים בשכונה, פעילות בתנועת נוער).
- קבוצות דיון ברשת, סביב נושאים בעלי עניין לחברי הקבוצה, יוצרים הזדמנות להחלפת מידע, להעשרה בין אישית ולהרחבת מעגל המכרים בנושאים משותפים.

כרטיס מידע 3: תרבות פנאי

- הבילוי מול המסך מפתח בבני נוער את השאיפה להיות תמיד מעודכן, להתמצא בתוכנות חדשות, בחפיצים (גדג'טים) חדשים ובשלל היבטים ותחומים הקשורים לעולם המתקדם. זהו עולם תוכן שצעירים וצעירות הקשורים בו מפתחים התמצאות, מומחיות והישגים. לרוב, הם גוברים בנקל על הוריהם מבחינה זאת, וככל שהמיומנויות שהם רוכשים עשויות לשרת את המשפחה כולה – הורדת סרטים ומוזיקה, גישה למקורות מידע ועוד – כך מתעצם מעמדם במשפחה.
- הפעילות מול המסכים מעשירה את בני הנוער ויוצרת בהם פתיחות לתחומי ידע נוספים. באמצעות משחקים או צפייה בסרט, נפתחים בני נוער לאפיקי ידע שלא היו מוכרים להם. לעתים, תופעה זו יוצרת מצב שבו הדור הצעיר משכיל יותר מהוריו ואף נחשף יותר מהם למשאבי תרבות.
- תרבות הפנאי של בני הנוער בימינו מתרכזת בעיקר בשהות מול מסכים (מחשב, טלוויזיה, טלפונים ניידים, קונסולות משחק...). יש לכך השפעה על הדרך שבה ילדים מתקשרים בינם לבין עצמם ועם המבוגרים, על היחסים בתוך המשפחה, על תחושת השייכות ואפילו על הדרך שבה הם חווים רגשות.

כרטיס מידע 4: מפגשים תרבותיים

- החיים ברשת משמעותם גם התוודעות לשפות שונות, בעיקר לשפה האנגלית – הדומיננטית מאוד על גבי המסכים. כמו כן, התכניות, המשחקים, וההשתתפות בבלוגים מפגישים בני נוער עם תרבויות שונות ועם נושאי דיון חדשים ובלתי-מוכרים. הטלנובלות הספרדיות, לדוגמה, יצרו מצב שבו תלמידי תיכון ביקשו ללמוד ספרדית לבגרות וגילו עניין בעולם תרבותי השונה מהותית מן העולם התרבותי שבו הם חיים.
- הישיבה המרובה מול המסכים מייצרת אצל בני נוער תפיסת מציאות מעוותת וגורמת ליצירת פנטזיה. בני הנוער בונים את התדמית שלהם מול המסך, ויש פער גדול מאוד בין חייהם, האפורים יחסית, לבין גיבורי המסך שלהם (יפים, רזים, תחמנים, בוגדים ונוצצים). תופעה זו מאדירה את תופעת הערצת הידוענים.

כרטיס מידע 5: תקשורת כלל-עולמית

- החשיפה למסכים מקדמת את תחושת השייכות לעולם הגדול. בני נוער בכל העולם מושפעים מאותם תכנים, ואף מאמצים אותם סגנונות, סמלים, התנהגות ואמות מידה ערכיות.
- למרות החברות ברשתות החברתיות, בני נוער חשים בדידות. אין להם קבוצות השתייכות (משחקים בשכונה, פעילות תנועת נוער).
- אחד מתוצרי הלוואי החיוביים של הפעילות מול המסכים הוא ההתקשרות הכלל-עולמית שהיא מאפשרת. כיום, בני נוער ממקומות שונים בעולם יכולים לתקשר אלה עם אלה, לשתף פעולה, לשחק, לשוחח ולהתווכח. הגלובליזציה, הראייה הכלל-עולמית, מתבטאת בחיי היומיום. העברת מידע על חידושים, על אפנות לבוש, על אפנות מוזיקה שזה מקרוב יצאו לשוק הם חלק משגרה. הערך החינוכי של היבט זה הוא החשיפה לידע והאפשרויות לטיפול קשרים וכישורים אישיים וחברתיים.

כרטיס מידע 6: חברות וירטואלית

- בדרך כלל, הישיבה מול המסך היא אינדיווידואלית. השותפים, אם יש כאלה, אינם יושבים זה מול זה אלא זה לצד זה, כמו שניים היושבים במכונית בעת נסיעה. השיח ויחסי הגומלין בין שניים הנמצאים במקומות שונים הנרקמים דרך מסכים אינם דומים לאלה הנוצרים בין אנשים שיש ביניהם מגע ישיר. הדיבור, הבעות הפנים והגוף, הרגשות העוברים בין בני שיח, הדינמיקה החברתית – שהם המאפיינים המשמעותיים בתקשורת המתקיימת פנים אל פנים – נעדרים מן התקשורת הווירטואלית (אפילו כאשר מדובר בתקשורת חזותית, כגון בסקייפ).
- בדידות חברתית בחיים הרגילים עלולה להיות אחד המחירים הכבדים של ההשתייכות לחברה הווירטואלית, שכן הישיבה מול המסך פירושה ישיבה בבית והחלשת הדחף לחפש חברים. תופעה זו היא שולית בחשיבותה למי שמוקף חברים, אבל לאותם אנשים המתקשים להתחבר לאחרים, עלולה הפעילות ברשת לעלות בויתור על מאמצים למצוא חברים וסביבה אוהדת, דבר שעלול להוביל לקושי בהשתלבות חברתית בבוא הזמן.
- קבוצות דיון ברשת, סביב נושאים בעלי עניין לחברי הקבוצה, יוצרים הזדמנות להחלפת מידע, להעשרה בין אישית ולהרחבת מעגל המכרים בנושאים משותפים.

כרטיס מידע 7: סכנות ברשת

- רשת האינטרנט היא מקור הנאה גדול לילדים ולבני נוער. יש בה מגוון רחב של אתרים איכותיים וחינוכיים, אולם יש בה גם סכנות.
- הרשת מזמנת פגיעות בילדים, היא מנגישה פדופיליה, סמים, הימורים, פורנוגרפיה ואלכוהול. לפי הסטטיסטיקה, בכל עשרים שניות ילדה חשופה לפגיעה בצ'אט. ולא חסרות דוגמות לפתיחת פרופילים הפוגעים בילדים, במורים, במנהלים.
- מחקר שנערך בקרב ארבע מאות הורים לילדים ובקרב חמש מאות ילדים העלה כי למעלה מ-21% מהילדים ציינו שקיבלו הצעה מגונה או גסה באינטרנט. 14.5% מהילדים ציינו שנפגשו עם אדם זר.
- גניבת זהות – יש עברייני מין שינסו להתחזות לילד ולפעול ברשת בשמו: הם יפתחו חשבונות על שמו או יפנו לחבריו ויציעו להם להיפגש. כך, אפילו החברים בצ'אט או ברשת החברתית יכולים להיות עברייני מין, פדופילים או מחבלים, המתחזים ללא קושי ונוקטים בשיטות פיתוי מתוחכמות. הם יוצרים קשר עם ילדים ועם בני נוער באמצעות הרשתות החברתיות על מנת לפתות אותם למפגש לצורך ניצול מיני.
- לעתים, בני נוער מוצאים תמונות מביכות שלהם המופצות ברשת ללא ידיעתם.

כרטיס מידע 8: סיפוקים מידיים

- בני דור המסכים מצויים בתרבות של מידיות, של "כאן ועכשיו", וקשה להם לחוות אירוע בצורה מלאה. למשל, עיסוק במסרונים במהלך שיעור, ארוחה משפחתית או מפגש חברתי גורם לנתק בריכוז ובהקשבה. דבר זה נובע מהיעדר יכולת לדחות סיפוקים. היעדר יכולת זו מוביל לשטחיות, לפסיביות, לחוסר כבוד, לקושי בריכוז ולנתקים.
- הבילוי מול המסך מעורר בבני הנוער שאיפה להיות תמיד מעודכנים, להתמצא בתוכנות חדשות, בחפיצים (גדג'טים) חדשים ובשלל היבטים ותחומים הקשורים למסך.
- המילה "סלפי" (selfie) זכתה לתואר "מילת השנה 2013" של מילון אוקספורד. הכוונה לצילום עצמי, שבדרך כלל מתבצע באמצעות מכשיר נייד חכם או באמצעות מצלמה דיגיטלית ומועלה לרשת החברתית (אינסטגרם). הסלפי מבטא צורך לביטוי עצמי וליצירת קשר. כמו כן, הוא עדות לנרקיסיזם ולצורך במיתוג עצמי.

פעילות שנייה:

שימוש מתחשב בטלפונים סלולריים

הטלפונים הסלולריים נהיו לחלק משמעותי מחיינו. אנו משתמשים בהם לשיחות וגם לשליחת מסרונים, למשחקים, לצילום, לשמיעת מוזיקה ולחיפוש מידע באינטרנט. אך לשימוש בטלפונים הסלולריים יש מחיר. מעבר לסכנות הבריאותיות, הטלפון הסלולרי יכול להיות גם מכשיר מטריד אם השימוש בו נעשה ללא בקרה.

מטרת פעילות זו היא להעלות את מודעותם ואת רגישותם של המשתמשים בטלפון הסלולרי לסובבים אותם וללמד אותם כללי נימוס בסיסיים של התחשבות בזולת.

מטרות

1. להעלות את מודעותם של המשתתפים למצבים שבהם השימוש בטלפון הסלולרי עלול להטריד.
2. לעודד את המשתתפים לשמור על כללי התנהגות מתחשבים בעת השימוש בטלפונים הסלולריים.
3. לפתח רגישות לזולת והתחשבות בו.

עזרים

נספח 1: הטלפון הסלולרי – יתרונות וחסרונות

נספח 2: שאלון אישי

נספח 3: כללים לשימוש בטלפון הסלולרי בצורה מתחשבת

מהלך הפעילות

שלב א' - פתיחה

המנחה מבקש מהמשתתפים להעלות יתרונות וחסרונות מבחינתם לשימוש בטלפון הסלולרי (אפשר להיעזר בנספח 1).

המנחה מקרין את הסרטון שממחיש את השפעותיו החברתיות של השימוש בטלפון הסלולרי:

<http://www.youtube.com/watch?v=XiSIGPII7s>

המנחה מבקש מהמשתתפים לחשוב על רגע מבין שאירע להם ושקשור בטלפון הסלולרי שלהם.

אפשר לבקש מכמה משתתפים שמעוניינים בכך לספר לכולם את סיפוריהם.

שלב ב' - שאלון אישי

המנחה מבקש מהמשתתפים לענות על השאלון האישי (נספח 2).

לאחר מילוי השאלון, כל משתתף מסכם את תשובותיו:

תשובה א = 3 נקודות, תשובה ב = 2 נקודות, תשובה ג = 1 נקודה.

21-28 נקודות – מתחשב מאוד

14-21 נקודות – מתחשב במידה מסוימת

7-14 נקודות – לא כל כך מתחשב

המנחה מבקש מהמשתתפים לחשוב באילו מצבים הם מתחשבים יותר ובאילו מצבים פחות, ומהם הגורמים לכך.

שלב ג' - הכנת הצגות קבוצתיות

המנחה מחלק את המשתתפים לקבוצות. כל קבוצה מקבלת כרטיס המתאר מצב שבו אדם אחד משתמש בטלפון סלולרי בצורה שמטרידה אנשים אחרים בסביבתו. על כל קבוצה להמחיש את האירוע במשחק תפקידים.

מצבים מוצעים: באמצע שיעור, בתור לקופה בסופרמרקט, בארוחת ערב משפחתית, בפגישה בין הורה למורה, בפגישה בין שני חברים, במעלית, באוטובוס, בקולנוע וכדומה.

שלב ד' - הצגה במליאה ודיון

לאחר דקות מספר של הכנה, כל קבוצה מציגה את הסיטואציה שלה ומתקיים דיון בשאלות אלו:

- היכן צלצל הטלפון? למי הוא שייך?
- כיצד נהג בעל הטלפון? מה היו השיקולים שלו?
- מי היו האנשים מסביב? מה היו תגובותיהם? מדוע?
- עם מי הזדהיתם? מדוע?
- האם דרך התגובה של בעל הטלפון מקובלת עליכם? מדוע? כיצד היה צריך לנהוג?

- באילו דרכים ניתן לצמצם את הפגיעה באנשים אחרים בעת השימוש בטלפון הסלולרי?
 - כיצד עשוי הדיון להשפיע על השימוש שלכם בטלפון הסלולרי במצבים שונים?
- לאחר מילוי השאלון האישי ולאחר ההצגות, המנחה מבקש מהמשתתפים לנסח כללי התנהגות מתחשבים לשימוש בטלפונים סלולריים. לצורך זה אפשר להיעזר בנספח 3.

שלב ה' - סיכום במליאה

לסיכום, אפשר לבקש מכל קבוצה להכין שקופית שמציגה את ההתנהגות הראויה במצב שאותו הציגה בפני המליאה לעומת ההתנהגות המקובלת במצב זה, ולצרף את כל השקופיות למצגת כיתתית.

נספח 1: הטלפון הסלולרי - יתרונות וחסרונות

יתרונות

- זמינות ונגישות** – הטלפון הסלולרי הוא חלק בלתי נפרד מן החיים במאה ה-21, והוא מאפשר לנו לבצע משימות שונות בקלות ובמהירות.
- הרגעה** – השימוש בטלפון הנייד בכל עת חשוב להקטנת חרדות, למשל בקרב הורים מודאגים.
- ניצול זמן** – הטלפון הסלולרי מאפשר ניצול יעיל של זמן בעת נסיעה באוטובוס, למשל. "להפוך שעה אבודה לשעת עבודה".
- תחושת ערך** – הטלפון הסלולרי מגביר את תחושת הביטחון האישי ואת הערך העצמי.

חסרונות

- פגיעה בכבוד האדם** – השימוש בטלפון הסלולרי עלול לפגוע בכבודם של האנשים שבסביבתו של המשוחר – הנפגעים מתשומת לבו המוסחת של המשתמש בטלפון הסלולרי והזכאים לכך שלא יפריעו להם במהלך פעילויות שבהן הם עוסקים.
- פגיעה ביחסים חברתיים** – השימוש המרובה בטלפון הנייד פוגע במרקם החברתי ובאינטראקציה הבין-אישית הישירה, פנים אל פנים, בין אנשים: מתקיימים פחות מפגשים אישיים, יוצר הפרעה במפגשים שכבר מתקיימים, יוצר פגיעה ביכולת ההקשבה והריכוז (למשל, בישיבה במסעדה כל אחד שקוע בטלפון הנייד שלו).

פגיעה בשירות – מענה לשיחה בטלפון נייד בזמן מתן שירות מכל סוג שהוא (הן על ידי נותן השירות והן על ידי מקבל השירות) פוגע באיכות השירות ומאריך את זמן מתן השירות, ובכך פוגע גם באחרים הממתינים לקבלת השירות (למשל, כאשר לקוח נמצא אצל הרופא או הורה יושב עם מורה והטלפון של אחד מהם מצלצל).

פגיעה בריאותית – שיחה בטלפון נייד חושפת את האנשים הנמצאים בקרבת המשוחח לקרינה (נוסף על המשוחח עצמו), ובכך לסכנות בריאותיות חמורות, במיוחד במקומות סגורים (למשל במעלית) ובילדים.

התמכרות – קיימת סכנה של התמכרות לטלפון הנייד שגורמת לשימוש מרובה בו על חשבון עיסוקים אחרים.

סכנה פיזית – רמת הריכוז במציאות של המשוחחים בטלפון הנייד יורדת, וקיימת סכנה לפגיעה בחיי אדם בתאונות דרכים ובתאונות אחרות.

נספח 2: שאלון אישי

1. כשהטלפון הסלולרי שלי מצלצל באמצע ארוחה משפחתית

- א. אני עונה לשיחה כרגיל.
- ב. אני עונה לשיחה בקצרה ומבטיח שאחזור כשאתפנה.
- ג. אני לא עונה לשיחה.

2. כשאני עומד בתור לתשלום בקופה

- א. אני יוזם שיחות ושולח מסרונים.
- ב. אני עונה כשהטלפון מצלצל.
- ג. אני לא עונה לטלפון ולא שולח מסרונים.

3. כשאני באוטובוס או ברכבת

- א. אני משוחח בטלפון כרגיל.
- ב. אני משתדל להנמיך את הקול.
- ג. אני לא מדבר על עניינים אישיים.

4. כשאני בבית הספר

- א. אני משוחח בטלפון כרגיל.
- ב. אני שולח מסרונים בלבד.

ג. הטלפון הסלולרי שלי כבוי.

5. כשאני יושב ומשוחח עם חבר, והטלפון מצלצל

א. אני עונה לטלפון כרגיל.

ב. אני עונה בקצרה ומבטיח שאחזור כשאתפנה.

ג. אם השיחה חשובה, אני מבקש ממנו רשות לענות.

6. כשאני בקולנוע

א. אני משוחח בטלפון כרגיל.

ב. אני שולח מסרונים בלבד.

ג. הטלפון הסלולרי שלי כבוי.

7. כשאני במעלית

א. אני משוחח בטלפון כרגיל.

ב. אני מדבר בקול נמוך ומקצר בשיחה.

ג. אני לא עונה.

נספח 3: כללים לשימוש בטלפון הסלולרי בצורה

מתחשבת

1. להקפיד שצליל הטלפון יהיה נעים ולא גבוה מדי.

2. להנמיך את הקול כשמשוחחים בטלפון במקום ציבורי (במסעדה, במעלית, באוטובוס,

ברכבת, באולם המתנה). עדיף לשלוח מסרונים.

3. לכבות טלפונים בספריות, במוזיאונים ובאולמות הרצאות, קולנוע ותיאטרון.

4. לא לדבר בטלפון על עניינים אישיים כאשר יש מאזינים.

5. לא לדבר בטלפון כשמקבלים שירות (בקופת המרכול, בבנק, במכבסה).

6. לא לענות לטלפון ולא לשלוח מסרונים כאשר נמצאים בשיחה אישית עם אדם אחר.

7. אם שיחת הטלפון דחופה, יש לבקש רשות לענות ולדבר בקצרה.

8. אם יש חשש ששיחת הטלפון מפריעה, יש לצאת מהחדר.

9. בשימוש במצלמה, יש לכבד את פרטיותם של אנשים, אין לצלם אדם ללא רשותו.

10. אין לסנן שיחות מבני משפחה ומחברים טובים.

11. אין לשלוח תמונות או מסרונים פוגעניים.

12. אין להשתמש בטלפון בעת נהיגה ברכב, בנסיעה באופניים ובהפעלת מכשירים שיש בהם סכנה.

כתיבה: שרה רוטקופ הרמתי, פנינה בולקה

עריכה: סימא גוטמן

עריכה לשונית: אפרת חבה